

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

Musiikkikasvatus musiikkipäiväkodissa

Pohdintoja omasta musiikkipäiväkodistä

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikin koulutusohjelma
Varhaisiän musiikkikasvatus
Opinnäytetyö
Kevät 2014
Mervi Levo

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma

LEVO, MERVI:

Musiikkikasvatus musiikkipäiväkodissa
Pohdintoja omasta musiikkipäiväkodista

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnäytetyö, 36 sivua, 2 liitesivua

Kevät 2014

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössäni tutkin, miten musiikkikasvatusta toteutetaan musiikkipäiväkodeissa. Tutkimuksella haluttiin selvittää, mitä musiikkikasvatus päiväkodissa sisältää, miten sitä on yhdistetty muuhun arjen toimintaan ja mikä musiikkipainotteisuuden perimmäinen tavoite on. Tutkimuksen lähtökohtana oli ajatus omasta musiikkipäiväkodista, jonka toiminta-ajatuksia on pohdittu työn loppupuolella.

Tutkimus tehtiin haastattelemalla kahta musiikkipäiväkotiä sekä yhtä taidepäiväkotiä eri puolilta Suomea. Kysymykset oli laadittu etukäteen, ja haastatteluista yksi toteutettiin paikan päällä ja kaksi puhelimen välityksellä. Tulokset koottiin yhteen yksilötasolla sekä vastauksia vertaillen.

Musiikkipäiväkotien toiminta Suomessa ei ole kaavamaisista, eivätkä päiväkodit noudata toisiinsa verrattavia toimintatapoja. Musiikkikasvatusta toteutetaan erilaisin painotuksin ja erilaisin tavoittein. Yhteisenä tekijänä päiväkodeissa nähdään musiikin hyvät vaikutukset lapsen varhaisessa kehityksessä ja oppimisen edistäjänä.

Asiasanat: musiikkikasvatus, päiväkoti, varhaiskasvatus

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Music

LEVO, MERVI:

Musical education in music-oriented
daycare center
Ponderings about music day care
center of my own

Bachelor's Thesis in Early Childhood Music Education, 36 pages, 2 pages of
appendices

Spring 2014

ABSTRACT

In my thesis, I study how musical education is carried out in music-oriented day care centers. Through my study, I wanted to find out what a musical education in a daycare center should include, how it is combined with other everyday activities and what the underlying objective for the education is. The study was driven by the thought of a music kindergarten of my own, and in the last chapters of the thesis I have thought about how I would do things in my own daycare center.

The study was made by interviewing employees of two music-oriented daycares and of one art-oriented daycare that are located within Finland. The questions were planned in advance. One of the interviews was made face-to-face, the other two were carried out via telephone. The results were compiled on both an individual level and by comparing the answers.

The practice of Finnish music-oriented daycare centers is not standardized, and they do not follow each others' ways of doing things. There are several differences between the emphases and the objectives of music education. A common thread which the daycares share is the positive influence of music on the child's ability to learn. This can be seen at an early phase of the child's development.

Keywords: musical education, day care center, early childhood education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	MUSIIKIN VAIKUTUKSET LAPSEN VARHAISKEHITYKSESSÄ	2
2.1	Musiikki sikiöaikana	2
2.2	Fyysinen kehitys	4
2.3	Kognitiivinen kehitys	5
2.4	Sosiaalinen kehitys	7
2.5	Musiikki ja kulttuuri	7
3	MUSIIKKILEIKKIKOULUN TYÖTAVAT	9
3.1	Laulaminen	9
3.2	Soittaminen	11
3.3	Musiikkiliikunta	12
3.4	Kuunteleminen	13
4	MUSIIKKI OPETUSSUUNNITELMASSA	15
5	HAASTATTELUT PÄIVÄKODEISSA	16
5.1	Tutkimuksen toteuttaminen	16
5.2	Tulokset päiväkodeittain	17
5.2.1	Sinikello	17
5.2.2	Taikatahti	20
5.2.3	Hiidenkivi	23
5.3	Haastattelujen vertailu	24
5.3.1	Musiikkikasvatus	25
5.3.2	Toiminta	26
5.3.3	Yrityksen alku ja tulevaisuus	27
6	AJATUKSIA OMASTA MUSIIKKIPÄIVÄKODISTA	28
6.1	Oma musiikkipäiväkoti	28
7	YHTEENVETO	31
	LÄHTEET	34
	LIITTEET	36

1 JOHDANTO

Noin viisi vuotta sitten minulla syntyi ajatus: ”Mä haluan perustaa jonain päivänä oman musiikkipäiväkodin! Siellä ois tosi taitavia ja päteviä opettajia ja sillä ois semmonen maine, että ihmiset laittais lapsiaan jonoon jo ennen, ku ne syntyy.” Tästä lähtökohdasta syntyi ajatus omasta musiikkipäiväkodista, joka on vuosien varrella kehittynyt lisää. Vähitellen suunnitelmissa huomio alkoi kiinnittyä siihen, millä kaikilla eri tavoilla musiikkia voisi yhdistää päiväkodin toimintaan niin, että se tukisi lapsen kasvua ja kehitystä mahdollisimman monipuolisesti.

Musiikki vaikuttaa lapsen kehitykseen monella tavalla. Musiikin kautta voidaan muun muassa oppia uusia asioita, käsitellä erilaisia tunteita, vahvistaa ryhmäytymistä sekä kokea onnistumisen kokemuksia. Musiikilla voidaan tukea lapsen kokonaisvaltaista kehitystä hausalla ja mielekkäällä tavalla. Työtavat ovat musiikkikasvatuksessa hyvin monipuoliset ja tarjoavat jokaiselle jotakin. Toiset lapset nauttivat äänen tuottamisesta soittaen ja laulaen, kun toiset tulkitsevat musiikkia mieluiten liikkuen. Kaikkien ei tarvitse toimia musiikissa tuottajan roolissa, sillä moni nauttii musiikista myös vain kuuntelemalla. Musiikin kautta lasta voidaan rohkaista osallistumaan ja esiintymään sekä herätellä luovuutta ja mielikuvitusta.

Musiikkikasvatus kuuluu osaksi jokaisen päiväkodin opetussuunnitelmaa, ja sen tehtävänä on herättää lapsessa rakkaus musiikkiin ja luoda elämyksiä. Musiikinopetuksen määrä ja painotus vaihtelevat riippuen päiväkotien omasta kiinnostuksesta ja tavoitteista. Musiikki- ja taidepäiväkodeissa musiikkia painotetaan tavallisia päiväkoteja enemmän. Opinnäytetyöni kautta tutkin, miten musiikki todellisuudessa näkyy musiikkiin painottuneiden päiväkotien toiminnassa, ja selvitin, millaista toimintaa vaaditaan, että tavallinen päiväkoti muuttuu musiikki- tai taidepäiväkodiksi. Tutkimuksen kautta vahvistin omaa tietämystäni musiikkipäiväkotien toiminnasta ja poimin ajatuksia ja ideoita omaan päiväkotisuunnitelmaani.

2 MUSIIKIN VAIKUTUKSET LAPSEN VARHAISKEHITYKSESSÄ

Musiikin avulla luodaan varhaiskasvatuksessa sellainen musiikillinen ympäristö, jossa lapsella on mahdollisuus elämyksiin sekä onnistumisen ja oppimisen kokemuksiin (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 22).

Musiikin vaikutuksia ihmisen kehitykseen on tutkittu paljon, ja sillä on todettu olevan merkitystä aina sikiövaiheesta vanhuusikään asti. Suurimmaksi osaksi musiikin vaikutukset eivät ole ulospäin nähtävissä tai mitattavissa, vaan ne jäävät ihmisen sisäisiksi kokemuksiksi. Musiikkia käytetään apuna muun muassa hoitotyössä, terapiassa, lastenhoidon arkea helpottamassa sekä vanhustyössä. Ihminen on psykofyysinen kokonaisuus, ja musiikin avulla voidaan vaikuttaa ihmiseen hyvin kokonaisvaltaisesti.

Lapsen maailmassa musiikki on kanava erilaisille tunnekokemuksille ja ajatteluprosesseille (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 22). Parhaimmillaan musiikki antaa lapselle myös mahdollisuuden ilmaista syntyneitä tunnekokemuksia eri tavoin, esimerkiksi laulaen, soittaen ja liikkuen. Musiikki puhuttaa ja liikuttaa. Sen parissa voidaan toimia yksin tai tuottaa uutta yhdessä soittaen ja laulaen. Musiikki on luonnollinen osa ihmisen elämää, ja sen avulla voidaan oppia ja opettaa niin sosiaalisia, kognitiivisia kuin fyysisiäkin taitoja.

Musiikkikasvatuksella on varhaiskasvatuksessa omat tavoitteensa, joiden tehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Tavoitteet vaihtelevat eri ikäisten lasten opetussuunnitelmissa. Musiikkikasvatuksen ensisijainen tehtävä on kuitenkin on synnyttää lapsessa rakkaus musiikkiin sekä tuottaa elämyksiä ja kokemuksia.

2.1 Musiikki sikiöaikana

Ääni ja musiikki kuuluvat elämäämme jo sikiövaiheessa. Kuvittelemme usein, että vastasyntynyt lapsi on kuin tyhjä taulu, jota maailma muokkaa vasta syntymän jälkeen. Todellisuudessa vastasyntyneellä on jo paljon tietoa tulevasta maailmasta. (Marjanen, 2009, 11.) Noin kuudenneltoista raskausviikolla sikiölle kehittyä kuuloaisti, minkä jälkeen ulkopuolinen maailma alkaa jäsentyä kuultujen asioiden pohjalta (Greata 2006, 70). Sikiö tunnistaa oman äitinsä äänen sekä muita

tuttuja ja useasti toistuvia ääniä. Sikiö myös kuulee musiikkia ja tuntee sen vaikutukset äidissä. Sikiö elää kohdussa hyvin polyrytmisessä maailmassa, joka muodostuu äidin sydämensykkeestä, ruoansulatuksesta ja kohdun ulkopuolelta tulevista äänistä. (Kivelä-Taskinen 2008, 34, 44.)

Vastasyntyneen rytmitaju on kehittyneempi kuin monella aikuisella. Pieni vauva kykenee tunnistamaan hyvinkin pieniä rytmisiä muutoksia, kuten tahtilajin vaihdoksia ja tempon kiihtymisen tai hidastumisen. Tätä monirytmistä maailmaa tulisikin ylläpitää, jotta se ei unohtuisi ja katoaisi noin vuoden iässä. Rytmitajun kehitystä voi ylläpitää muun muassa soittamalla musiikkia, joka sisältää monenlaisia tahtiosoituksia, esimerkiksi 5/4- ja 7/8-tahtilajeja. Kun vauvat kuulevat musiikkia ja liikkuvat aktiivisesti sen mukana, vauvan pulssi aktivoituu, mikä puolestaan edistää rytmitajua. (Kivelä-Taskinen 2008, 35- 37.)

Aikuisellakin ihmisellä musiikki vaikuttaa sykkeeseen ja verenpaineeseen. Musiikki voi tuottaa ahdistusta, surua, iloa tai rentoutta. Se, mikä musiikki rauhoittaa tai kiihdyttää, on hyvin yksilöllistä. Toiselle raskas metallimusiikki on hyvinkin rentouttavaa, ja toiselle taas Mozartin pianokonsertot tuottavat suurta mielihyvää. Sikiölle äitiä rauhoittava musiikki on hyväksi. Äidin jatkuva stressitila ja ahdistus saavat myös sikiön stressaantumaan, mistä voi olla kielteisiä seurauksia myöhemmässä kehityksessä. Levottoman sikiön on havaittu rauhoittuvan, kun taustalle laitetaan soimaan äidin mielimusiikkia.

Se musiikki, jota lapsi kuulee kohdussa, vaikuttaa lapseen vielä syntymän jälkeenkin. Tutut äänet rauhoittavat vastasyntynyttä lasta ja luovat turvallisuuden tunnetta. Zoltan Kodaly totesi aikoinaan, että musiikkikasvatuksen tulisi alkaa jo yhdeksän kuukautta ennen syntymää. On tutkittu, että laulaminen sikiölle voi auttaa muun muassa myöhemmässä kielenkehityksessä ja se vahvistaa äidin ja lapsen välistä suhdetta. (Greata 2006, 69.)

Pienillä lapsilla musiikin avulla vahvistetaan perusturvallisuuden tunnetta, innostetaan liikkumaan ja löytämään oman kehon rajoja. Lasta voidaan rauhoittaa tai aktivoida musiikilla, se viihdyttää ja luo mielihyvää. (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piiroinen & Mäkinen 1994.) Musiikkileikkikoulussa aikuisen ja lapsen välisen vuorovaikutuksen synnyttäminen on yksi tärkeimmistä tehtävistä. Tunnilla

suurimman osan ajasta lapsi ja aikuinen ovatkin kosketuksissa toisiinsa. Kosketuksen tapoja vaihdellaan sivelystä, köröttelyyn ja kutituksesta hyväilyyn. (Leppänen 2010, 129.)

Vaikka musiikkikasvatuksen ensisijainen tehtävä on tuottaa lapselle mielihyvää ja iloa, sillä voi olla suuri vaikutus lapsen koko persoonallisuuden muodostumisessa. Musiikin vaikutukset ulottuvat lapsen fyysiseen, kognitiiviseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Seuraavissa luvuissa on tarkennettu, millaisia vaikutuksia musiikilla on kehityksen eri osa-alueilla.

2.2 Fyysinen kehitys

Dalcroze-pedagogiikassa keho ja fyysinen musiikin kokeminen painottuvat vahvasti. Dalcrozen mukaan polku sulavaan musisointiin syntyy, kun hallitaan kehon liikkeiden ajan, tilan ja voiman elementtejä suhteessa tuotettuun musiikkiin. (Louhivuori, Paananen & Väkevä 2009, 247-248.) Keho on kanava myös rytmittäjän syntymiselle. Rytmittäjällä tarkoitetaan sekä taitoa hahmottaa että toteuttaa rytmiä liikkeenä tai soittona. Se on siis kykyä hahmottaa musiikin sykettä, tempoa, rytmikuviota ja metristä rakennetta ja toisaalta niin sanottua rytmikykyä, joka tarkoittaa rytmin motorista tuottamista soittaen, puhuen ja liikkuen. (Kivelä-Taskinen 2008, 34.)

Rytmi sanana viittaa myös laajempaan käsitteeseen, joka voidaan yhdistää myös jokaisen ihmisen arkeen. Erilaiset arkielämän rytmit jaksottavat ihmisen normaalia arkea. Rytmiä esiintyy muun muassa eri urheilulajeissa, soitossa ja vaikkapa leivonnassa. Sisäisen rytmin löytyminen auttaa suurta motoriikkaa vaativissa tehtävissä sekä pienten yksityiskohtien hiomisessa. Rytmittäjällä on puolestaan osallisuus monien taidollisten valmiuksien kehittämisessä. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 25.)

Kun musiikkiin yhdistetään liike, se auttaa lasta hahmottamaan musiikin elementtejä kokonaisvaltaisesti ja purkamaan musiikin synnyttämiä tunteita kehollisesti. Toisaalta musiikkikasvatuksen harjoitteet kehittävät lapsen motorisia taitoja, koordinaatiota ja kehon rentouttamista. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 16.) Liikkumisen perustaidot vahvistuvat musiikkiliikunnassa, ja karkea- ja

hienomotoriikka tarkentuvat soittoharjoituksissa (Kivelä-Taskinen 2008, 6). Alussa, varsinkin pienillä lapsilla, pelkkä rytmikapuloiden yhteen osuminen on haastavaa, mutta vähitellen taito kasvaa ja käden motoriikka harjaantuu niin, että kapulat saadaan osumaan toisiinsa. Pienen lapsen käden hienomotoriikka ei ole kovin kehittynyt, jolloin on helpompaa tuottaa ääntä esimerkiksi rummusta, jonka osumis-pinta-ala on monta kertaa suurempi muihin rytmisoittimiin verrattuna. Sopivalla soitinvalinnalla voidaan kuitenkin luoda onnistumisen kokemuksia lapselle. Iän lisääntyessä seuraava haaste on oppia tuottamaan motorinen liike sykkeessä tai saada malletin pää osumaan kelloperlin kapeaan metallilaattaan.

Monet musiikin harjoitteet vaativatkin monen eri aistin yhteistyötä. Hiljaisuuden kuunteleminenkin voi olla kehollista toimintaa. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 16.) Silloin keho hiljenee ja pysähtyy. On tärkeää tarjota lapselle mahdollisuus rauhoittua ja rentoutua henkisesti sekä fyysisesti kiireisessä maailmassa.

2.3 Kognitiivinen kehitys

Musiikkikasvatus käsitetään usein vain lasten kanssa leikkimiseksi ja lauleskeluksi. Leikin varjolla lapselle opetetaan kuitenkin useita erilaisia asioita. Huomaamattaan lapset tutustuvat rytmiin sekä oppivat erottamaan eri aika-arvoja ja ääniä toisistaan. Avaruudellinen hahmotus parantuu liikuttaessa laulun mukana ylhäällä, alhaalla, eteen ja taakse. Kaikki nämä musiikissa tapahtuvat pienet asiat, vaikuttavat samalla myös lapsen kognitiiviseen kehitykseen.

Musiikilla ja kielenkehityksellä on selvä yhteys. Puheen ja laulun oppimisprosessissa on kummassakin samat viisi vaihetta: kuuntelu, toisto, kommunikointi opituilla sanoilla, lukeminen ja kirjoittaminen (Kivelä-Taskinen 2008, 6). Kun lapsi kuulee ääntä ja musiikkia, syntyy hänelle tarve myös itse tuottaa sitä. Kielenkehityksen kannalta on erityisen tärkeää kannustaa lasta omaan äänen käyttöön antamalla mallia ja virikkeitä siihen (Greata 2006, 51). Kun lapsi oppii laulamaan oikein ja oikeassa rytmisessä samalla toteuttaen vielä dynamiikan ja tempon vaihteluja, hän käyttää kuuloon perustuvaa erottelukykyä. Musiikillinen erottelukyky on hyvin olennainen tekijä kielenkehityksessä ja lukutaidon oppimisessa. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 67-68.) Hongisto-Åbergin ym. mukaan joillakin lapsilla laulu on puhetta edeltävä vaihe. Jokeltelu ja ääntely ovat

puolestaan esivaiheina sekä puheen että laulun kehityksessä. Aikuisen tulisi vastata lapsen ääntelyyn, antaen samalla puheen mallia ja synnyttäen vuorovaikutusta lapsen kanssa. Loruja käytetäänkin paljon musiikkikasvatuksen apuna. Loruilu pienille ja isommillekin lapsille edistää elävää puheintonaatiota ja selkeän artikulaation muodostumista. Laulut ja lorut kartuttavat myös lasten sanavarastoa ja kiihdyttävät puhetaidon syntymistä. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 68, 85.)

Musiikilla on vaikutuksia kielenkehityksen ohella myös matemaattisiin taitoihin, ongelmaratkaisukykyyn, luovuuteen ja älylliseen kehitykseen. Musiikin parissa törmätään väistämättä sellaisiin käsitteisiin kuin kesto, suuruus, paljous, muoto ja taso. Laulusta erotellaan erilaisia aika-arvoja ja säveltasoja, kuunnellaan harmonioita ja äänen väriä. Luovuus ja ongelmaratkaisu kehittyvät, kun äänimaailmaa havainnollistetaan erilaisin leikein, tehdään äänileikkejä ja annetaan lapsille mahdollisuus itse säveltää musiikkia. (Ruokonen ym. 2009, 23- 26.) Musiikin avulla lapsi saadaan vastaanottavaiseksi oppimaan uutta siten, että oppimiskokemus on syvätason oppimista (Louhivuori, Paananen & Väkevä 2009, 387). Musiikki voi muun muassa toimia muistia tukevana tekijänä tai motivoida lasta oppimaan. Musiikkiharrastus vaatii lapselta myös tarkkaavaisuutta ja keskittymiskykyä.

Ajattelun ja ongelmanratkaisun lisäksi musiikki synnyttää tunteita. Musiikin kautta lapsella on mahdollisuus tulkita ja ilmaista omia tunteitaan. Terapian näkökulmasta lapsi voi musiikin kautta saada muuten epämääräiselle tunteelle muodon ja sanat (Ruokonen ym. 2009, 72). Usein musiikin herättämät tunteet vaikuttavat myös tiedostamattomalla tasolla. Hyväntuulinen musiikki kaupan käytävällä saa viihtymään kaupassa pidempään, tai tietty klassinen musiikki saa sykkeemme laskemaan ja rentoudumme. Onnistuessaan musiikkikasvatus tukee kehitystä, joka vähentää ahdistuksen ja häpeän tunteita antaen lapselle vapauden kasvaa omaksi itsekseen (Huhtinen-Hildén, Raninen & Ranta-Meyer 2010, 43).

Psykologi Mirja Kalliopuskan mukaan musiikkia harrastaneet lapset ovat yleisesti ottaen empaattisempia kuin muut lapset. Mitä enemmän lapsi on saanut työkaluja omien tunteidensa purkamiseksi ja ymmärtämisen tueksi, sitä jäsentyneempää ja aidompaa tunteiden tunnistaminen ja viestiminen on. Tunteita voidaan ilmaista

musiikkikasvatuksessa liikkuen ja soittaen sekä musiikkimaalauksen, erilaisten roolien ja dramatisoinnin kautta. Musiikki synnyttää myös iloa, virkistystä ja onnellisuuden tunteita. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 18, 85.)

2.4 Sosiaalinen kehitys

Musiikin harrastaminen lapsuusiässä tapahtuu pääasiassa yhteismusisoinnin kautta, ellei lapsi aloita jo varhain instrumenttiopintoja. Musiikkileikkikoulussa ja päiväkodeissa ryhmän koot vaihtelevat pienistä suuriin. Musiikkileikkikoulu vaatii lapselta ryhmässä olemisen taitoa, koska pitää jaksaa odottaa omaa vuoroa, antaa muille tilaa ja liikkua yhteisten sääntöjen mukaan. Lapsen täytyy myös tottua siihen, että muutkin kuin hän itse ovat opettajan huomion kohteena ja on jaettava huomiota muiden lasten kanssa. Parhaimmillaan yhteissoitto ja -liikunta ovat hauskaa yhdessä luomista ja tekemistä. Pienten lasten ryhmissä alkuvuosi menee usein ryhmätoiminnan harjoittelussa, mutta vähitellen ryhmäydytään ja ymmärretään yhdessä toimimisen periaatteita. Joillekin tällainen vuorovaikutussuhde saattaa olla ensimmäinen laatuaan.

Musiikki on vuorovaikutusta niin opettajan kanssa kuin toisten lasten kanssa. Perheryhmissä, joissa lapset käyvät oman vanhempansa tai muun aikuisen kanssa, se on vuorovaikutuksen synnyttämistä myös heidän välillään.

Yhdessä musisoimisen kautta lapsen itseluottamus ja itsetunto kehittyvät onnistumisen ja osaamisen tunteen avulla (Hongisto-Åberg ym. 1994, 85). Opettajan tärkeä tehtävä on huomioida lasten pienetkin onnistumiset tunnilla ja mainita niistä. Tärkeää on kannustaa lasta yrittämään ja kokeilemaan.

2.5 Musiikki ja kulttuuri

Musiikki toimii myös välineenä tutustuttaa lapsia erilaisiin kulttuureihin sekä omaan kulttuuriperintöön. Monikulttuurisuus on nykypäivänä ajankohtainen asia lasten maailmassa. Musiikin kautta lasten on helpompi ymmärtää toistensa kulttuuriperimää, ja sen avulla saadaan erilaiset lähtökohdat sulautettua yhteen (Louhivuori ym. 2009, 17). Musiikkileikkikoulussa erilaiset perinnelaulut ja -leikit sekä perinnesoitteet kiinnostavat niin lapsia kuin aikuisiakin. Ne ovat

aikuisille ehkä jo omasta lapsuudesta tuttuja, ja he mielellään laulavat ja leikkivät niitä myös omien lastensa kanssa. Musiikki ei tunne kansallisia rajoja. Musiikki on yleismaailmallista, ja sen vaikutukset nähdään kaikissa yhteiskunnissa ja yhteisöissä. Omaa kulttuuria siirretään sukupolvilta toisille muun muassa musiikkikasvatukseen, musiikkikirjallisuuden, musiikkiterapian sekä kansojen ja taiteen välisen vuorovaikutuksen avulla. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 19.)

Kulttuuriperimä yhdistetään suomalaisittain usein Kalevalaan ja kansantanssiin. Ne ovat iso osa suomalaista perinnettä, mutta kulttuuria on myös se, mitä meillä nyt on. Uusi aika, 2000- ja 2010-luku tuovat mukanaan oman haasteensa musiikkikasvatukseen. Musiikkipedagogit joutuvat opetuksessaan tasapainoilemaan uuden ja vanhan kulttuurin välillä, jotta kumpikaan ei jäisi toisensa varjoon. Opettajan tulee huomioida lasten kiinnostuksen kohteet, mutta kuitenkin tarjota lasten iälle sopivaa opetusta. Cheekin ja Robinin rinnalla metodilaulut saattavat tuntua hieman yksinkertaisilta, mutta lasten oppimisen kannalta ne ovat hyvin tärkeitä. Musiikkikasvattajalla tulee olla pedagogista taitoa sulauttaa uutta ja vanhaa musiikkikulttuuria yhteen ja saada lapset kiinnostumaan siitä. Omasta mielestäni opettajien tulisi tarjota lapsille mahdollisimman monipuolista musiikkia niin omasta kuin vieraistakin kulttuureista.

3 MUSIIKKILEIKKIKOULUN TYÖTAVAT

Musiikkikasvatus koostuu useasta erilaisesta työtavasta ja niiden yhdistelmästä. Musiikkileikkikoulun erilaisia työtapoja ovat soittaminen, laulaminen, loruilu, musiikkiliikunta ja kuuntelu. Tunneilla musiikkia yhdistetään myös muihin taiteenaloihin, kuten sana- ja kuvataiteeseen sekä näyttämötaiteeseen (Louhivuori ym. 2009, 393). Musiikkimaalaus, soitinsadut, sadutus ja nukketeatteri kuuluvat musiikkileikkikoulun työtapoihin siinä missä perinteiset piirileikitkin.

Musiikkileikkikoulussa opetus on jaettu ikätasojen mukaan. Ryhmiä löytyy joka ikäryhmälle vauvoista seitsemänvuotiaisiin. Toiminta musiikkileikkikoulussa koostuu erilaisista musiikillisista työtavoista, ja siinä huomioidaan ennalta asetetut tavoitteet: lapsen ikätaso, musiikillinen kehitys, muu kehitystaso, ryhmän koko ja meneillään oleva teema (Louhivuori ym. 2009, 388). Alle 3-vuotiaat käyvät muskarissa vanhemman kanssa, sillä he tarvitsevat vielä vanhemman tukea soitossa ja musiikkiliikunnassa. Henkinen kynnyks jäänä tunnille yksin on tässä iässä vielä liian suuri, ja vanhemman läsnäolo tunnilla rauhoittaa lasta. Kolmesta vuodesta ylöspäin lapset saapuvat tunnille ilman vanhempia, ja opetus muuttuu tavoitteellisemmaksi kuin pienempien lasten musiikinopetus. Edelleen harrastuksen tarkoituksena on herättää lapsissa rakkaus musiikkiin ja toimia iloa tuottavana toimintana, mutta taustalle on lisätty musiikillisia tavoitteita, joita käydään vuoden aikana läpi eri työtapoja käyttäen. (Leppänen 2010, 135.)

Musiikin opetuksessa opettajien näkökulmat vaihtelevat laidasta laitaan. Muun muassa Donna Wood painottaa opetuksessa taidon oppimista, ja hän loi tarkat ohjeet siitä, mitä musiikkileikkikoulussa tulisi oppia. Sirkka Valkoila-Laine puolestaan painottaa musiikin ja oppimisen iloa, leikkimielä ja huumoria. (Louhivuori ym. 2009, 393.) Tämän päivän opetussuunnitelmissa painottuvat kokonaisvaltainen oppiminen, kokemusten ja elämyksien synnyttäminen sekä musiikin rakkauden herättäminen lapsessa.

3.1 Laulaminen

Pienet lapset laulavat luonnostaan. Spontaanit laulut leikki-iässä kuvaavat sitä, miten lapsi hahmottaa arkeaan. Laulamista ja sen kehitystä voidaan vahvistaa

laulamalla lapselle. Lapsi ei vaadi kaunista lauluääntä vaan nauttii kuulemastaan. Loruttelu ja laulaminen pienelle lapselle rauhoittaa ja luo turvaa sekä viihdyttää.

Musiikillisia elementtejä voidaan opettaa lapsille vapaan äänen tuottamisen kautta (Greata 2006, 49). Lapset nauttivat vapaasta ääntelystä ilman rajoituksia ja tarkkoja ohjeita. Opettajan tehtävä on motivoida lasta mielikuvien kautta tuottamaan esimerkiksi korkeaa ja matalaa ääntä. Lasta voidaan ohjata seuraamaan opettajan kättä tai tuottamaan ääntä vuoristoradan lailla ylös ja alas. Imitaatio ja improvisaatio auttavat lasta tuottamaan ääntä (Greata 2006, 51). Kaikille lapsille äänen tuottaminen ei ole kuitenkaan helppoa. Ryhmässä laulaminen saattaa jo sinänsä olla iso asia. Matkimalla erilaisia ääniä lapsen on helppo lähestyä omaa ääntään, sillä silloin äänen tuottaminen on vapaata eikä synny väärin tekemisen pelkoa.

Nykyaikana lapset kuuntelevat paljon aikuisille suunnattua musiikkia. Radio soittaa autossa räppiä ja R&B:tä, joista lapsi imee itseensä tyyllilajien mukaisia maneeereja. On tärkeää, että lapsi kuulee myös laadukasta lasten musiikkia. Helpot ja yksinkertaiset melodiat lapsen on helpompi tuottaa terveesti ja luontevasti. Sanomaltaan lapsille tehdyt laulut ovat lähempänä lasten omaa maailmaa, ja tarinat ovat helppoja ymmärtää. Muskarissa käytetään paljon metodilauluja eli pieniä, helppoja lauluja, joita lapset pystyvät laulamaan. Hongisto-Åbergin ym. mukaan lapsen fysiologinen kehitys, kuten ääntöväylän ja hengityselimistön kehittyminen, asettaa rajoja sille, mitä lasten kanssa voidaan laulaa.

Yksinkertaisten so-mi-laulujen kautta on helppo käsitellä musiikillisia käsitteitä, ja äänen tuottaminen on tervettä. Muskarissa laulut voidaan jakaa kahteen kategoriaan: lasten kanssa laulettavat laulut, jotka ovat muodoltaan, säveltasoltaan, rytmiltään ja sanoitukseltaan helppoja lapsen laulaa mukana, sekä lapsille laulettavat laulut, jotka ovat monimutkaisempia ja tarkoitettu kuunneltaviksi (Hongisto-Åberg ym.1994, 108- 109).

Laulujen kautta opitaan tuntemaan myös omaa sekä vierasta kulttuuria (Hongisto-Åberg ym. 1994, 108). Perinnelaulut ja -leikit tutustuttavat omaan kansanperinteeseen ja pitävät perinnettä yllä sukupolvien välillä. Yhä globalisoituvassa maailmassa myös musiikkileikkikoulussa on huomioitava muiden maiden musiikki. Musiikin kautta on helppo lähestyä erilaisia kulttuureja

ja luoda siltaa niiden välille. Erilaiset melodiakulut ja rytmit kehittävät lasten taitoa kuunnella ja tuottaa musiikkia uudella tasolla.

Laulut opetetaan muskarissa aina korvakuulolta. Opetusmetodina voi olla esimerkiksi kaikulaulu, jossa opettaja laulaa ensin ja lapset toistavat perässä. Lauluun voidaan ottaa mukaan leikkiliikkeitä, joiden kautta laulu koetaan kokonaisvaltaisesti, ja vähitellen rakenne ja sanat jäävät lasten mieleen. Laulu voi tulla tutuksi myös täysin tiedostamatta. Samaa laulua on voitu aiemmin käyttää rentoutuksessa tai musiikkiliikunnassa. Tällöin puhutaan piilo-opetuksesta. Melodian muistamisessa saatetaan käyttää apuna niin sanottua laulavaa kättä, josta lapsen on helppo nähdä, meneekö melodia ylös vai alas. Sanojen muistamista voi helpottaa muisti- ja tukikuvilla. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 122.)

3.2 Soittaminen

Soittaminen alkaa omasta kehosta ja niin sanotuista kehosoittimista. Omasta kehosta saadaan jo monia erilaisia ääniä esimerkiksi leikkimällä omalla äänellä, etsimällä erilaisia ääniä eri kehonosista, vastaamalla kaikurytmeihin tai tekemällä äänipartituureja. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 117- 119.) Soittimilla soittaminen vaatii lapsilta tiettyjä motorisia taitoja, ja oikean soittotekniikan löytäminen varsinkin pienillä lapsilla on haasteellista. Omaa kehoa soittaessa myös kehonhahmotus paranee.

Kehosoittimista siirrytään yksinkertaisiin rytmisoittimiin, joita ovat muun muassa rytmikapulat, marakassit, rytmimunat ja rumpu. Näihin soittimiin lapsen on helppo tarttua ja saada ääntä aikaan. Sointiväriältään selkeillä rytmisoittimilla on helppo tuottaa ääntä ja rytmiä. Ne toimivat hyvin säestyssoittimina lauluissa ja äänikuvien tuottamisessa. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 138.)

Hienomotoriikan kehittyessä lasten taito tuottaa soittaen tiettyä säveltasoa ja rytmiä kasvaa, jolloin voidaan siirtyä enemmän tarkkuutta vaativiin rytmisoittimiin ja melodiasoittimiin, kuten kellopeliin, palasoittimiin ja kanteleeseen (Louhivuori ym. 2009, 134). Nämä soittimet vaativat tarkkaa koordinaatiota, jotta saadaan malletti osumaan oikeaan kohtaan soittimessa tai kanteleessa sormet painamaan oikeita kieliä. Melodiasoittimet vaativat myös

pidempää keskittymiskykyä lapselta, jotta saadaan aikaan kaunista ääntä ja selkeää rytmiä.

Muskarissa soittamisen tarkoituksena on tutustua musiikillisiin käsitteisiin, löytää oikea soittotapa, oppia kuuntelemaan sointivärejä ja kunnioittamaan soittimia sekä soittamaan yhdessä ja yksin. Soittaen voidaan muun muassa kuvittaa soitinsatuja ja harjoitella ”orkesterisoittoa”. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 137, 148- 149)

Soittotehtävien haasteellisuus tulee miettiä tarkoin, sillä liian helpot tai liian vaikeat tehtävät eivät motivoi lasta harjoittelemaan. Ryhmäopetuksessa opettajan haaste on huomioida kaikkien soittotaso ja yrittää löytää soittotapoja, joissa kaikki voisivat oppia. Soittamisen tarkoitus on luoda onnistumisen kokemuksia ja synnyttää halu soittaa lisää. Ohjaajan malli soittamisessa on hyvin tärkeä, sillä lapsi seuraa opettajaa hyvin tarkasti ja kopioi liikkeitä omaan toimintaansa. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 137.)

3.3 Musiikkiliikunta

Musiikin ilmentäminen kehon avulla synnyttää kokonaisvaltaisen tuntemuksen musiikista. Emile Jaques Dalcrozen mukaan: ”Musiikin sisäinen mieltäminen voidaan toteuttaa liikkuen” (Hongisto-Åberg ym. 1994, 156). Kokonaisvaltaisen liikunnan, tekemisen, mielikuvien ja havainnoinnin kautta on helppo oppia uusia musiikillisia asioita (Ruokonen ym. 2009, 26).

Musiikkiliikunnan harjoitteissa liikkeet ovat usein karkeamotoriikkaa vaativia, jolloin lapsen on helppo tuottaa ne. Käynti, juoksu, tömistely ja käsien ylös ja alas heiluttelu ovat lapsille helppoja toteuttaa eivätkä vaikeusasteeltaan vie huomiota toivotun asian oppimisesta. Musiikkiliikunnassa ei tulisikaan liittää liikettä aikaan, ennen kuin liikkuminen on motorisesti hallussa. Tarkasti sykkeessä liikkuminen kehittää rytmitajun lisäksi erottelukykyyä, koska liikkeet tehdään tietyllä tempolla. (Kivelä-Taskinen 2008, 37- 40.)

Vapaa liikunta ja improvisaatio ovat musiikkiliikunnassa yhtä tärkeitä kuin tarkat rytmiset harjoituksetkin. Tanssihetket voivat saada alkunsa tarinoista, rytmistä, loruista tai vaikkapa kuvista (Ruokonen ym. 2009, 20). Improvisoitu liikunta

antaa lapselle mahdollisuuden ilmaista itseään vapaasti ja ilmentää musiikin synnyttämiä tunteita (Hongisto-Åberg ym. 1994, 166). Improvisoitukin liikunta vaatii pohjaksi jotakin motivoivaa. Pelkkä cd-levyn soittaminen ei palvele vapaan liikunnan tarkoitusta, vaan sen tulisi ankkuroitua tunnin teemaan.

Tavoitteena musiikkiliikunnassa on luoda tunne musiikin elementeistä kehossa sekä kehittää koordinaatiota, reaktio- ja kommunikointikykyä sekä liikunnallisia valmiuksia. Musiikkiliikunnassa opitaan toimimaan yhdessä, tuottamaan tarkkaa sekä vapaata liikettä ja ilmaisemaan itseään. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 156-157.) Myös perussykkeen ja melodiarytmien hahmottaminen ja tuottaminen helpottavat liikunnan kautta (Ruokonen ym. 2009, 25). Kehon kautta lapsi saa kokonaisvaltaisen tunteen musiikista. Juntusen, Perkiön ja Simola-Isakssonin mukaan kehollisen kokemuksen kautta tietäminen tapahtuu syvemmällä tasolla kuin pelkän käsitteellisen ajattelun kautta tietäminen. Liikunnassa eri aistihavainnot toimivat yhdessä, mikä vahvistaa mielen ja kehon yhteyttä ja edistää kokonaisvaltaista oppimista. (Juntunen, Perkiö & Simola-Isaksson. 2010, 11.) Kun esimerkiksi perussyke hahmotetaan liikkuen, se on helpompaa siirtää soittamiseen. Joskus musiikkiliikunta toimii muskarissa myös energianpurkuvälineenä tai aktivoivana harjoitteena, jonka jälkeen lapset saadaan johdateltua seuraavaan tehtävään.

Kun motoriset- ja tasapainotaidot ovat riittävästi kehittyneet, lapsia alkavat kiinnostaa yhdessä suoritettavat liikuntaharjoitteet (Kivelä-Taskinen 2008, 40). Neljävuotiaat pitävät parileikeistä ja piiritansseista, jotka vaativat sosiaalista kanssakäymistä ja sisältävät tiettyjä sääntöjä siitä, miten liikutaan.

3.4 Kuunteleminen

Kuulla vai kuunnella? Siinä kaksi eri asiaa, joiden erottaminen voi olla joskus vaikeaa. Kuunteleminen voi olla joko *passiivista* tai *aktiivista*. Ihminen voi kuulla musiikkia ajaessaan autolla tai asioidessaan marketissa, tällöin kuunteleminen on passiivista. Ihminen tietää kuulleensa musiikkia, mutta ei keskity tarkemmin sen sisältöön. Aktiivisessa kuuntelussa musiikista voidaan erotella sen yksittäisiä ominaisuuksia: sanoja, rytmiä, melodiaa tai vaikka soittimia. Opettajan tehtävä on auttaa lapsia kuuntelemaan erilaisia asioita musiikista, eikä vain kuulemaan

musiikkia. (Greata 2006, 55). Aktiivinen kuuntelu voidaan jakaa vielä eri alalajeihin sen mukaan, mistä näkökulmasta kuunnellaan. Kuuntelu voi olla esimerkiksi luovaa, jolloin teos ensin kuunnellaan ja sen jälkeen sen herättämiä tunteita ilmennetään esimerkiksi musiikkimaalauksessa. Kuuntelu voi myös olla keskittyntä kuuntelua, jossa tehtävänä on kuunnella ja erottaa musiikista erilaisia musiikillisia elementtejä. Sisäisessä kuuntelussa musiikki syntyy mieli- ja muistikuvien perusteella ilman ulkoista kuuloärsykettä. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 93.) Sisäisessä kuuntelussa lapsi pystyy kuulemaan laulun mielessään, vaikka kukaan ei laula sitä ääneen. Laulua voidaan säestää soinnuin ja pyytää lapsia mielessään laulamaan melodiaa. Lopuksi katsotaan, pysyttiinkö mukana laulun loppuun asti.

Kuuntelun kautta opitaan tunnistamaan ja erottamaan erilaisia ääniä sekä tuottamaan ja nimeämään niitä. Kuuntelu kehittää muototajua, kun kuunnellaan kappaleiden säkeitä ja toistuvia osia. Oppimista tehostetaan yhdistämällä siihen musiikkiliikuntaa, soittamista ja säestämistä. (Ruokonen ym. 2009, 23- 24). Jotta kuuntelutaidot karttuvat ja pysyvät monipuolisena, tulisi lapsille ja jo sikiöille kuunnelluttaa mahdollisimman erityyppisiä sävelasteikkoja, melodiakulkuja sekä rytmejä (Kivelä-Taskinen 2008, 37).

Kuuntelutilanteen itsessään tulisi olla rauhallinen ja antaa lapselle mahdollisuus keskittyä musiikkiin. Kuuntelutilanne tulee suunnitella huomioiden lapsen ikä ja aiemmat kuuntelutottumukset. Opettajan pitää myös miettiä, mitä kuunnellaan. Kuunteluharjoituksissa edetään helposta vaikeaan eli tutusta tuntemattomaan. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 95.)

4 MUSIIKKI OPETUSSUUNNITELMASSA

Musiikki on kautta aikojen kuulunut osana varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Musiikki nähdään tärkeänä osana lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä.

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa taide kuvataan seuraavasti:

”Taiteelliset peruskokemukset syntyvät musiikillista, kuvallista, tanssillista ja draamallista toimintaa sekä kädentaitoja ja lasten kirjallisuutta vaalivassa lapsen kasvuympäristössä. Taidetta tekevän ja kokevan lapsen maailmassa on oppimisen iloa, taiteellista draamaa, muotoja, ääniä, värejä, tuoksuja, tunteita ja eri aistialueiden kokemusten yhdistelmiä. Taiteessa lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta”.
(Varhaiskasvatussuunnitelma 2007.)

Ohjeet taiteen opetukselle ovat hyvin suurpiirteisiä ja jättävät tulkinnanvaraa kasvattajien omalle toiminnalle. Suunnitelma painottaa kasvattajan tehtävää antaa lapselle tila ja välineet toteuttaa omaa luovuuttaan.

Tutkiessani opetussuunnitelmia eri päivähoitopaikkojen välillä huomasin, että useissa yksiköissä sanan taidekasvatus alla mainittiin muutamalla lauseella taiteen tärkeydestä ja estetiikasta. Monilla päivähoitopaikoilla ei ollut opetussuunnitelmia lainkaan julkisesti luettavissa, ja osa päivähoitopaikoista opasti kaupungin yleisille varhaiskasvatuksen Internet-sivuille etsimään lisätietoa. Yksityisillä päiväkodeilla verkkosivut puolestaan olivat kattavia, ja niistä pääsääntöisesti löytyi selviä toiminta- tai opetussuunnitelmia.

Lahden kaupunki oli mukana vuosina 2002-2004 Ensi-ops-nimisessä esiopetusuudistuksessa. Ensi-opsissa oli määritelty useille eri opetuksen osa-alueille, kuten matematiikanopetukselle, ympäristökasvatukselle ja myös musiikille, tarkat tavoitteet. Tavoitteet oli jaettu vielä alku- ja esiopetukseen. Musiikin kohdalla tavoitteet oli hyvin tarkasti kirjattu, ja jokaiselle kävi selväksi, mitä musiikkikasvatukselta vaaditaan. (Ensi-ops, 2001.)

Varhaiskasvatussuunnitelmassa taide on määritelty omaksi opetusaineekseen, mutta miten se käytännössä toteutuu päiväkodeissa? Mahtuuko musiikkia muiden arkitoimintojen sekaan, kun musiikin lisäksi opittavia asioita on vielä monia muitakin?

5 HAASTATTELUT PÄIVÄKODEISSA

Idea tutkia musiikkipäiväkotien toimintaa syntyi haaveesta perustaa tulevaisuudessa oma musiikkipäiväkoti. Minulla oli aiempaa tietämystä tavallisten päiväkotien toiminnasta, mutta ei tietoa siitä, mitä tapahtuu musiikkipäiväkodeissa.

5.1 Tutkimuksen toteuttaminen

Alkutilanteessa selvitin, paljonko musiikkipäiväkoteja Suomessa ylipäänsä on. Hakukoneen avulla sain tulokseksi seitsemän kappaletta. Päiväkodit sijaitsevat hyvin laajasti eri puolilla Suomea aina Joensuusta Turkuun ja Oulusta Sastamalaan. Taidepäiväkoteja Suomessa on useita kymmeniä. Valittuani tutkittavat päiväkodit kirjoitin päiväkotien johtajille sähköpostia tutkimuksesta ja pyysin haastattelulupaa.

Keräsin tietoni haastattelemalla kolmea eri päiväkodin johtajaa eri puolelta Suomea. Mukaan lähti kolme päiväkotia: Sinikello Turusta, Taikatahti Oulusta sekä Hiidenkivi Tampereelta. Sinikello ja Taikatahti olivat musiikkipäiväkoteja ja Hiidenkivi taidepäiväkoti, jossa musiikin ohella painottuu myös kuvataide.

Ensimmäiseksi kävin tekemässä haastattelun Turussa ja lisäksi observoin toimintaa yhden aamupäivän verran. Oulun ja Tampereen osalta haastattelut toteutin puhelimitse. Haastatteluaiakataulujen sopiminen oli toisinaan hankalaa, sillä kaikissa yksiköissä johtajan tehtävän lisäksi haastatellut henkilöt työskentelivät myös opettajina ryhmissä. Turussa haastattelu sujui rennossa tunnelmassa, ja välillä vastaaja innostui puhumaan aiheesta hyvin laajasti. Toisinaan sain yhden kysymyksen aikana vastauksen useampaan kysymykseen. Haastattelun hyvä tunnelma johtui varmasti suurimmaksi osaksi siitä, että haastattelu tehtiin paikan päällä. Vuorovaikutustilanne on täysin toisenlaisen verrattuna puhelimitse tehtyyn haastatteluun. Ennen haastattelua seurasin 5-6-vuotiaiden ryhmän toimintaa kolme tuntia, minkä jälkeen haastattelin päiväkodin johtajaa. Haastattelu kesti noin tunnin.

Haastatteluista kaksi tein puhelimitse. Puhelinhaastattelut olivat myös onnistuneita, ja sain kerättyä hyvin materiaalia tutkimusta varten. Päiväkotien

johtajat vastasivat mielellään kysymyksiin ja kertoivat avoimesti toiminnastaan. Molemmat puhelinhaastattelut kestivät noin kaksikymmentä minuuttia, ja aiheet pysyivät tarkemmin esitetyssä kysymyksessä, eikä lisäkeskustelua syntynyt paljon. Tilanne ei inspiroinut haastateltavaa kertomaan toiminnasta enempää kuin kysyttiin, enkä myöskään itse haastattelijanroolissani osannut tarttua aiheisiin ja esittää lisäkysymyksiä. Haastattelun tunnelma oli hyvin asiallinen, ja keskustelu eteni puolta nopeammin kuin paikan päällä tehty haastattelu.

Haastattelujen aikana en kirjannut vastauksia muistiin, vaan nauhoitin haastattelut ja purin ne myöhemmin tekstiksi litteroimalla. Tutustuin vastauksiin ensin yksilöllisesti jokaisen päiväkodin kohdalla ja kokosin vastaukset yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Sen jälkeen tarkastelin vastauksia vertailun näkökulmasta. Etsin vastauksista yhtäläisyyksiä ja eroja toiminnan välillä.

Haastattelun kautta pyrin saamaan kokonaiskuvaa, miten päiväkotien toiminta on järjestetty, ja miten musiikki on integroitu päiväkodin arkeen. Kartoitin tilannetta niin musiikkikasvatukseen kuin muunkin toiminnan näkökulmasta.

Toimintakartoituksen lisäksi olin kiinnostunut kuulemaan, mistä idea kyseiseen päiväkotiin oli syntynyt ja miksi haastateltava henkilö oli itse lähtenyt mukaan toimintaan. Haastattelukysymykset löytyvät opinnäytetyön liiteosuudesta.

5.2 Tulokset päiväkodeittain

5.2.1 Sinikello

Sinikello on perustettu Turun keskustaan vuonna 1963. Musiikki on alusta asti ollut vahvasti mukana päiväkodin toiminnassa, mutta vasta 1980-luvulla, omistajavaihdoksen yhteydessä, alettiin puhua musiikkipäiväkodista. Silloinen uusi omistaja Pirkko Taimen toi mukanaan opetukseen musiikkileikkikoulun, tanssitunnit sekä piano- ja viulutunnit. Muskari ja tanssitunnit ovat edelleen osa Sinikellon toimintaa, pianotunteja saa lisämaksusta, mutta viulutunteja ei toistaiseksi anneta. Muskarin rinnalla opetuksessa on esikoululaisille suunnattu soitinvalmennus kanteleessa ja nokkahuilussa. Opettajina toimivat päiväkodin ulkopuoliset, musiikillisen koulutuksen saaneet opettajat. Päiväkodin oma henkilökunta vastaa siitä yleisestä musiikinopetuksesta, jota toteutetaan

valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Erona näissä opetuksissa on musiikkileikkikoulun ja tanssituntien tavoitteellisempi ja järjestelmällisempi eteneminen.

Päiväkodilla on varhaiskasvatuksen lisäksi, myös oma musiikkikasvatuksen suunnitelma. Suunnitelmassa huomioidaan ulkopuolisten opettajien musiikin opetus ja pyritään vahvistamaan siellä opittuja asioita myös omassa musiikkikasvatuksessa. Musiikin kautta opittuja musiikillisia elementtejä, kuten rytmi, harmonia ja muoto, pyritään yhdistämään myös muihin asiasisältöihin, esimerkiksi kielelliseen kehitykseen, matemaattiseen kehitykseen ja liikuntaan. Viikko päätetään aina koko päiväkodin yhteiseen musiikkituokioon, josta vastaa jokainen ryhmä vuorollaan. Yhteisen musiikkihetken kautta halutaan päättää viikko yhdessä ja korostaa yhteisöllistä tekemistä. Vetovastuu musiikkihetkestä vaihtelee, jolloin kaikkien osaaminen pääsee esille. Teemat vaihtelevat aina lorupussista rokkikonserttiin. Ulkopuolinen musiikinopetus mahdollistaa päiväkodin monipuolisen kasvuympäristön. Viikkorytmi muotoutuu useasta eri painotuksesta, esimerkiksi tiistaina painottuu musiikki, keskiviikkona kädentaidot ja torstaina liikunta ja retkeily. Musiikkia on mukana jokaisessa päivässä, ja sitä integroidaan liikuntaan ja kuvataiteeseen, mutta se ei ole aina päivän keskeinen teema.

Vaikka henkilökunnalla on hyvin vaihteleva musiikillinen tausta, niin musiikki nähdään tärkeänä sosiaalisten taitojen kehittämisessä, sillä musiikin avulla opitaan kuuntelemaan ja odottamaan omaa vuoroa. Tärkeimpänä tehtävänä henkilökunnan musiikkikasvatuksessa on musiikin rakkauden herättäminen lapsessa sekä elämysten ja onnistumisen kokemusten synnyttäminen. Myös henkilökuntaa kannustetaan rohkeasti osallistumaan mukaan musiikkituokioihin ja laulamaan sillä äänellä, joka heille on suotu. Näin he toimivat mallina lapsille ja rohkaisevat heitä mukaan musiikkiin. Kaikkien ei tarvitse toimia musiikissa aktiivisina toimijoina, vaan nähdään toisten lasten halu pysyä sivussa ja nauttia musiikista kuuntelijan ja havainnoijan roolista.

Musiikkikasvatus toteutuu eri ryhmissä eri tavoin. Alle kolmevuotiaiden viikkoon mahtuu musiikkia noin neljä tuntia. Musiikki koostuu puolen tunnin muskarista, musiikkihetkistä ryhmässä sekä perjantain yhteisestä laulutunnista. Kolme- ja

neljävuotiaiden musiikin viikkotuntimäärä ovat noin 4-5 tuntia. Heillä muskari kestää 45 minuuttia, ja sen lisäksi he saavat myös samanmittaisia tanssitunteja. Lisäksi opetukseen kuuluvat musiikkituokiot ryhmässä ja yhteinen laulutunti. Isompien ryhmän 5 ja 6-vuotiaat käyvät muskarin sijasta soitinvalmennuksessa. Soitinvalmennuksessa voi valita itselleen soittimeksi kanteleen tai nokkahuilun. Tunnin pituus on 45 minuuttia. Lisäksi 5-6-vuotiaat käyvät myös tanssitunnilla ja perjantaina musiikkituokiossa. Yli viisivuotiailla on myös mahdollisuus osallistua maksulliseen piano-opetukseen. Opetus vaatii motorista kehittyneisyyttä, keskittymiskykyä sekä tavoitteellisempaa opiskelua, jonka vuoksi etusijalla ovat esikoululaiset. Pianotunteja lukuun ottamatta kaikki muu opetus sisältyy päiväkodin hoitomaksuihin.

Musiikkia ei ole suunnitelmallisesti lisätty arjen toistuviin hoitotilanteisiin. Säännöllisesti käytössä ovat ruokaloru ja lepohetken rauhoittavan musiikin kuuntelu. Tilanteesta riippuen musiikkia käytetään mahdollisimman paljon arjen tilanteissa ja ohjatuissa hetkissä. Johtajan sanoin: *”Se on sen henkilökunnan ammattitaitoo, et he tietää mimmosis tilanteis kannattaa käyttää, et se oikeesti on hyödyks sille tilanteelle ja lapsille, eikä aiheuta semmost yleist hämmennyst.”*

Musiikillinen välineistö on päiväkodilla kattava. Soittimia on runsaasti, ja niitä käytetään monipuolisesti. Päiväkodissa on paljon eri soittimia, joista haastattelun yhteydessä mainittiin kapulat, marakassi, rummut, kulkuset, rytmimuna, putkipenaali, triangeli sekä boomwhackersit. Säestyssoittimina käytetään pianoa ja kitaraa. Isompien ryhmässä soittimia valmistetaan myös paljon itse. Alle kolmevuotiaiden ryhmissä helpot rytmisoittimet ja isommilla, yli viisivuotiailla, soitinvalmennuksen kautta kantele ja nokkahuilu.

Päiväkodissa on tällä hetkellä 54 lasta, iältään 1-6-vuotiaita. Ryhmät on jaettu iän perusteella neljään ryhmään: Kissantassut, Vuokot, Orvokit ja Esikot. Päiväkodin sijainti on kerrostalon ullakkokerroksissa, mikä vaikuttaa ryhmien ikärakenteisiin siten, että lapsia, jotka eivät kävele, on ryhmässä vain yksi tai kaksi. Sijainti on haastava niin lapsille, henkilökunnalle kuin muille asukkaillekin. Toiveena päiväkodin johtajalla olisi päästä joskus muuttamaan toisiin tiloihin. Tulijoita päiväkotiin riittää, ja sisään pääsee normaalisti kaupungin sekä päiväkodin oman

jonotuslistan kautta. Sisäänkäyttöön ei vaadita pääsykokeita eikä musiikillisia valmiuksia.

Päiväkoti tekee yhteistyötä Turun kaupunginorkesterin kanssa.

Kaupunginorkesterista on nimetty päiväkodille kummi, ja lapset pääsevät välillä seuraamaan konserttiharjoituksia. Kummitoiminta ei ole kuitenkaan lähtenyt kunnolla käyntiin ja on jäänyt hieman taka-alalle. Päiväkodista käydään paljon myös esiintymässä erilaisissa tilaisuuksissa ja vanhainkodeissa.

Musiikkikonsertteja järjestetään jouluna ja keväällä. Juhlat suunnitellaan yhdessä henkilökunnan ja lasten kanssa. Konsertin suunnittelussa on haluttu huomioida myös lasten omat toiveet ja ottaa heitä mukaan järjestelyihin. Musiikkipainotteiset kevät- ja joulujuhlat ovat vuoden kohokohtia, ja kaikkien on mahdollista päästä esiintymään. Konsertista on mahdollista saada kotiin videotallenne, jota kuulemma saatetaan parhaimmillaan katsella ympäri vuoden.

Haastateltava itse oli päätenyt kyseiseen päiväkotiin töihin sen hyvän sijainnin vuoksi. Hän oli tullut päiväkotiin aikoinaan työharjoitteluun ja jäänyt sitten sille tielle. Myöhemmin hän on alkanut miettiä, miten musiikki opetuksessa todellisuudessa näkyy. Tulevaisuudessa haaveena olisi uudet tilat, jossa olisi oma musiikkihuone, sekä myös kummitoiminnan aktiivisempi toiminta. Musiikkia halutaan yhdistää vielä nykyistä enemmän päiväkodin arkeen tukemaan lasten oppimista ja kasvua. Kokonaisuudessaan johtaja ja henkilökunta ovat olleet tyytyväisiä toimintaan ja haluavat jatkaa samalla polulla eteenpäin.

5.2.2 Taikatahti

Musiikkipäiväkoti Taikatahti on yhdistetty päiväkotia ja kotikoulu. Taikatahdissa on noin 70 lasta, varhaiskasvatusryhmissä 2-5-vuotiaita ja esiopetuksessa sekä kotikoulun ensimmäisellä ja toisella luokalla 6-9-vuotiaita lapsia. Opetus perustuu hyvin vahvasti musiikille ja sitä hyödynnetään kaikkien kasvun ja oppimisen osa-alueiden kehityksessä. Toiminta koostuu päiväkodin tavallisesta toiminnasta, mutta lisäksi tarjolla on muskaritoimintaa. Taikatahdissa muskari on toiminnan punainen lanka, ja sen kautta viedään sisältöjä ja aihealueita eteenpäin muussa opetuksessa. Lisäksi on myös niin sanottuja tavallisia muskareita, joissa

soitetaan ja lauletaan teemaan liittyen, mutta tuntien suunnittelussa ei haeta aina välttämättä integraatioita muihin aineisiin.

Musiikkikasvatus perustuu vahvasti orffilaisuuteen. Vaikka musiikkituokioita suunnitellaan, niihin jätetään varaa myös suunnitelman muutokselle. Tunnin lopputulos voi siis olla hieman erilainen kuin opettaja oli ajatellut sen olevan suunnitellessaan tuntia. Opetus perustuu lapsilähtöiseen ajatteluun, jossa toiminnan suunnittelussa huomioidaan, mistä lapset pitävät, mikä synnyttää iloa ja riemua sekä mikä ei heidän näkökulmastaan ole miellyttävää. Opetusta ei haluta lähteä jaottelemaan vain iän mukaan, vaan kiinnitetään huomiota myös siihen, mitä lapsi osaa ja kykenee tekemään. Haastateltava puhuisi ikäjaottelun sijaan lapsen lähikehitysvyöhykkeestä. Ikätaso antaa viitteet, mitä lapsi kykenee tekemään, mutta yksilölliset erot voivat olla hyvinkin suuria iästä huolimatta.

Musiikkia käytetään päiväkodin toiminnassa paljon taustamusiikkina. Aamulla lasten saapuessa hoitoon taustalle laitetaan soimaan rauhallista ja harmonista musiikkia. Musiikki voi olla klassista, luonnonääniä tai vaikka niin sanottua mindfulness-musiikkia. Liikunta ja tanssi nähdään tärkeänä osana musiikkikasvatusta. Tanssi on tärkeä musiikin ilmentämisen muoto, ja johtajan mielestä musiikkikasvatuksesta noin 50–60 % tulee olla liikettä musiikin kanssa. Taikatahdissa eri taiteenaloja yhdistellään yhtenäisiksi kokonaisuuksiksi, joista paja- ja pienryhmäyöskentelyn kautta syntyy lasten tuotoksina näytelmiä, joissa suurin painoarvo kohdistuu musiikkiin. Käytössä ovat toki myös perinteiset soittaminen ja laulaminen. Tulevaisuudessa on mietitty mahdollisesti esiopetusryhmille myös nokkahuilu- ja kantelepiirejä.

Soittimisto on päiväkodissa laaja. Soittimista löytyy perinteinen rytmisoittimisto, paljon erilaisia rumpuja sekä orffilaiset laattasoittimet, kuten kellopelejä, ksylofoni ja metalofoni sekä triangeleita, helistimiä ja lehmänkello sekä boomwhackersit. Säestyksessä käytetään pääasiassa pianoa ja kitaraa. Lasten kanssa soittimia valmistetaan myös itse. Kaikki soittimet ovat aktiivisessa käytössä. Orff-soittimistoa käytetään, mutta niiden käyttö soittamisessa ei ole pääasia. Tärkeämpää on soittimien soveltuminen tehtävään. Ääntä luodaan lasten kanssa myös monista ei-musiikillisista välineistä. Musiikkia ja äänimaailmoja voidaan luoda käyttämällä esimerkiksi paperilautasia, kiviä tai vaikka pullonkorkkeja.

Päiväkodissa henkilökunta on koulutettua varhaiskasvatuksen henkilökuntaa, joka vastaa itse musiikin opetuksesta. Työssä vaaditaan hakijalta opettajan tai lähihoitajan koulutuksen lisäksi myös musiikillista painottuneisuutta.

Vaatimuksena on, että suurimmalla osalla henkilökunnasta musiikilliset valmiudet toteutuvat, mutta henkilökuntaa valittaessa huomioidaan myös, että mukana on taitajia esimerkiksi kädentaitojen ja draaman puolelta. Eri osaamistaitoja yhdistellään muun muassa pajaprojektien yhteydessä. Opetus tapahtuu työpareittain. Osalla opettajista on vastuu musiikkikasvatuksesta, ja toiset toimivat avustajina muskareissa. Koulutetun henkilökunnan ansiosta päiväkodin ei tarvitse ostaa palveluita ulkopuolelta, kun taitoa ja osaamista on jo henkilökunnalla.

Yhteistyö muiden tahojen kanssa näkyy konserttavierailuina sekä esiintymisinä erilaisissa tilaisuuksissa. Vierailevia esiintyjä käy myös toisinaan päiväkodin tiloissa esiintymässä lapsille. Päiväkoti ei halua markkinoida itseään esiintyjänä, vaan yhteisiin projekteihin lähdetään mukaan, mikäli ne kiinnostavat henkilökuntaa ja lapsia. Oulussa on myös käytössä kaupunginorkesterin kummitoiminta, mutta siihen on otettu mukaan vain kunnallisia päiväkoteja. Niinpä Taikatahti jäi yhteistyön ulkopuolelle. Tulevaisuudessa yhteisten projektien määrän toivotaan lisääntyvän ja yritetään päästä mukaan myös kummitoimintaan.

Päiväkodin johtaja ja perustaja on aloittanut toimintansa halusta tehdä musiikkia lasten kanssa. Hän näkee, kuinka suuri merkitys musiikilla on lapsen kehityksessä ja oppimisessa. *”Ehkä siinä oli se, että mä olen itse musiikin ja tanssin kanssa ollut tekemisissä läpi ikäni, mutta sit tietty se musiikin ilo ja mikä sisältö... se on niin hieno juttu lapselle, et en ees pysty ajattelemaan mitään muuta”*, haastateltava kertoi. Ajatuksena musiikkipäiväkodissa on, että päiväkotij- ja koulupäivään sisältyy musiikkiharrastus, eikä lapsia tarvitse lähteä viemään enää pitkän päivän jälkeen iltamuskareihin. Musiikki on moniulotteinen ja lasta monella tavalla tukeva niin siitä saatavan kehityksellisen hyödyn kuin myöskin musiikin ilon ja terapeuttisen sekä musiikin monipuolisuuden näkökulmasta. Musiikki on myös yhteisöllistä toimintaa, mitä on syytä korostaa tämän päivän yksilökeskeisessä kulttuurissa.

5.2.3 Hiidenkivi

Hiidenkivi on kuvataide- ja musiikkipainotteinen päiväkotitampereella. Vuonna 1998 perustettu päiväkotitampere on pieni 28 lapsen yhteisö, joka koostuu yhdestä ryhmästä. Lapset ovat iältään 1-6-vuotiaita sisarruksia. Alun perin päiväkotitampere ei suunniteltu painottumaan taideaineisiin, mutta toiminnan edetessä henkilökunnan innoituksesta musiikki ja kuvataide painoutuivat entistä enemmän opetuksessa.

Musiikkia on viikoittain aamupiirien yhteydessä sekä yhteisessä musiikkihetkessä perjantaisin. Opetus perustuu projektityöskentelylle, joka toisinaan saattaa painottua musiikkiin ja lisätä paljon musiikkia viikon toimintaan. Musiikkia harjoitetaan perinteisesti soittaen, laulaen, liikkuen, kuunnellen sekä integroituna kuvataiteeseen. Normaaliweekissä musiikkia on noin 3-4 tuntia. Niin kuvataiteessa kuin musiikissakin painottuu elämyksellisyys. Musiikin kautta rohkaistaan lapsia esiintymään, laulamaan ja tuottamaan musiikkia.

Päiväkodissa on panostettu laajaan soitinvalikoimaan. Soittimia on lattiaksylofonista erilaisiin rumpuihin. Rytmisoittimista ovat käytössä muun muassa kapulat, rytmimunat, kulkuset ja marakassit, ja lisäksi käytössä on myös palasoittimia ja sadeputki. Lapsille annetaan mahdollisuus kokeilla soittimia ja tutustua niistä lähteisiin ääniin. Soittimet ovat monipuolisesti käytössä musiikkihetkissä. Säestyksessä painottuu kitara ja piano. Soittimia tehdään myös itse.

Henkilökunta on koulutettu vastaamaan varhaiskasvatuksen tarpeita. Musiikillisia todistuksia tai harrastuneisuutta ei palkkauksessa vaadita. Musiikkikasvatuksesta vastaa henkilökunnassa kaksi ihmistä: lastenhoitaja, joka on toiminut myös ammattimuusikkona, sekä päiväkodin johtaja. Rytmii ja rytmiiikka nähdään tärkeänä musiikkikasvatuksen muotona. Rytmiiikan painottaminen juontaa mahdollisesti juurensa Orff-pedagogiikasta, joka on ollut joitakin vuosia sitten päiväkodissa käytössä. Musiikin soittamisessa käytetään hyväksi myös nykitekniikan välineistöä, cd-levyjä, You Tubea ja televisiota. Ammattimuusikko tekee lapsille paljon omia lauluja, ja jokaiseen tilanteeseen on mahdollista saada sopivaa materiaalia.

Päiväkoti sijaitsee Tampereen laitakaupungilla suuressa asukasyhteisölle rakennettussa yhteistalossa. Tiloja ei ole suunniteltu alun perin päiväkotikäyttöön saati musiikkipäiväkodiksi. Tulijoita päiväkotiin riittää jonoksi asti. Sisään otetaan kaupungin jonosta, ja monille perheille kuvataide ja musiikkipainotus on enemmänkin positiivinen lisä kuin hakuperuste.

Päiväkoti on tehnyt yhteistyötä muun muassa kansanmusiikkiosuuskunta Uulun kanssa. Yhdessä he toteuttivat vuoden mittaisen ”Matka maailman ympäri” -projektin. Aihe oli valikoitu mukaan ensisijaisesti musiikin näkökulmasta. Uulu oli mukana koko projektin ajan, ja kansanmusiikkiosaston muusikot kävivät esittelemässä päiväkodissa eri maiden musiikkia muun muassa Aasiasta ja Intiasta. *”Se yhteistyö oli tosi antoisaa ja näitten eri maitten soittimetkin on olemassa nyt”*, kertoi päiväkodin johtaja. Yhteistyöprojekteja tehdään tulevaisuudessa mielellään lisää, mikäli se on mahdollista. Päiväkodissa käy välillä myös ulkopuolisia esiintyjä konsertoimassa lapsille.

Päiväkodin johtaja on päätenyt tehtäväänsä eri vaiheiden kautta. Opiskellessaan Helsingissä hän päätyi tekemään päättöharjoittelunsa Reggio Emilia -päiväkotiin. Valmistuttuaan hän siirtyi hetkeksi tavalliseen päiväkotiin Tampereelle ennen kuin paikka aukesi Hiidenkivestä. *”Näin et tää on tämmönen taidepainotteinen, ni ajattelin, et tossa on niinku se, ja pääsen tekemään sellasta työtä jossa mä nään itteni. Sit se vaan todellaki natsas kohalleen, kun kohtas varmasti nää mun ajatukset täällä.”* Mukanaan hän toi päiväkotiin Reggio Emilia -aatteen. Päiväkodin johtaja on ollut hyvin tyytyväinen toimintaan, ja tulevaisuudessa työskentelyä jatketaan samojen periaatteiden mukaisesti. Projektityöskentely on koettu omaksi tavaksi työskennellä, joten sitä ei haluta lähteä muuttamaan. Toimintaa kehitetään henkilökunnan osaamisen ja kiinnostuksen mukaan.

5.3 Haastattelujen vertailu

Luonteeltaan päiväkodit erosivat toisistaan hyvinkin paljon. Eniten samankaltaisuuksia löytyi Sinikellon ja Taikatahdin vastauksista. Tulee kuitenkin huomioida, että nämä kaksi päiväkotia ovat ensisijaisesti musiikkipäiväkoteja, kun taas Hiidenkivi toimii taidepäiväkotina ja painottuu myös kuvataiteeseen. Kaikkien vastauksissa selkeä yhteinen tekijä oli musiikin rakkauden

synnyttäminen lapsissa ja elämysten tuottaminen. Musiikki nähtiin tärkeänä osana lasten varhaisen kasvun tukemista. Kysymyksessä, miksi juuri musiikki, keskeiseksi teemaksi muodostui muun muassa yhteisöllisyys ja ilmaisu. ”*Vaikka yksilö on tärkeä, ni mä koen, että tänä päivänä meillä on vielä suurempi tarve olla yhteisöllisiä*”, päiväkodin johtaja Taikatahdista kertoi.

5.3.1 Musiikkikasvatus

Musiikkikasvatuksen työtapoina toimivat hyvin perinteiset keinot:

musiikkiliikunta, loruilu, laulu, soitto ja kuuntelu. Jokaisessa päiväkodissa musiikkia oli yhdistettynä myös muihin taiteenlajeihin, kuten kuvataiteeseen ja kirjallisuuteen. Kaikilla päiväkodeilla oli toiminnassaan paljon omia erityispiirteitään; Hiidenkivessä henkilökunta teki paljon itse eri tilanteisiin sopivia lauluja ja Taikatahdissa musiikki toimi taustamusiikkina ja tunnelman luoja. Tanssi, yhtenä musiikkikasvatuksen muotona oli tärkeässä osassa Sinikkelossa, ja Taikatahdissa muskari kuului osana opetussuunnitelmaan. Toiminnan ajatuksena oli, ettei lasta tarvitse enää illalla viedä erikseen musiikkiharrastuksiin. Sinikkelossa yli viisivuotiailla muskari vaihtui soitinvalmennukseen, jossa vaihtoehtoina olivat kantele tai nokkahuilu. Sinikkelossa tarjottiin yli kolmevuotiaiden ryhmissä tanssitunteja, ja lisäksi oli mahdollista saada lisämaksusta myös yksilöopetusta pianonsoitossa.

Musiikkitoimintaa oli kaikissa päiväkodeissa integroitu myös muuhun toimintaan, mutta musiikkikasvatus oli musiikkipäiväkodeissa rajattu selviin musiikkituokioihin. Tästä syystä siihen käytettyä aikaa oli vaikea arvioida. Keskimäärin niin sanottua puhdasta musiikkia päiväkodeissa oli noin kolme tuntia viikossa. Siihen lisätään vielä muun toiminnan yhteydessä käytetty musiikki ja projektityöt. Sinikkelossa musiikkikasvatuksesta vastasi ulkopuolinen musiikkileikkikoulunopettaja sekä tanssinopettaja. Taikatahdissa muu päiväkodin toiminta kulki käsi kädessä muskariteemojen kanssa. Hiidenkivessä musiikkia totetettiin muun muassa aamupiireissä sekä projektityöskentelyn yhteydessä, ja musiikkikasvatuksen keskeisiä elementtejä olivat elämysten tuottaminen sekä lapsen rohkaiseminen esiintymiseen musiikin kautta. Yhdessäkään päiväkodissa ei

musiikkia ole tietoisesti yhdistetty arjen normaaleihin hoitotilanteisiin, mutta sen toteuttaminen oli suotavaa.

Soitinvarastot olivat kaikilla hyvin laajat, ja niihin oli panostettu. Soittimia on runsaasti, ja niitä käytetään monipuolisesti. Pieniä painotuseroja soittimien käytössä on päiväkotien välillä. Hiidenkivessä käytettiin paljon kitaraa säestyksessä, Taikatahdissa painottuivat Orff-soittimet siten, että lapset soittivat itse mahdollisimman pian laulun säestysosia laatta-, rytmi- ja värisoittimin. Sinikkelossa korostuivat soitinvalmennuksessa käytetyt kantele ja nokkahuilu.

5.3.2 Toiminta

Toiminnassa oli päiväkotien välillä paljon eroja. Ensimmäinen eroavuus oli päiväkodin koossa. Lasten lukumäärä vaihteli kahdestakymmenestäviidestä lapsesta seitsemäänkymmeneen. Pienin lapsimäärä on Hiidenkivessä, jossa ryhmiä oli vain yksi, ja suurin Taikatahdissa, jossa päivähoidon lisäksi toimii myös kotikoulu ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille. Tutkimukseni paljasti, että eroja on myös henkilökunnan palkkausvaatimuksissa sekä työtehtävissä musiikkikasvatuksen näkökulmasta. Taikatahti edellyttää musiikkivastuussa oleville työntekijöilleen kasvatusalankoulutuksen lisäksi myös musiikin pedagogista koulutusta tai musiikin sivuainetta. Hiidenkivessä ja Sinikkelossa ensisijaisena on laissa määrätty kasvatusalalan koulutus.

Sinikkelossa musiikkikasvatukseen liittyvät palvelut ostetaan ulkopuolisilta tahoilta, ja henkilökunnan musiikillinen vetovastuu keskittyy viikon lopussa järjestettävään laulutuntiin. Laulutunnin suunnittelusta vastaava henkilö vaihtuu, ja tunnin sisältö on täysin vapaasti valittavissa. Taikatahdissa musiikillinen vetovastuu oli jaettu vastuuopettajille sekä avustajille muskarissa. Osalla opettajista vastuu on draaman tai kuvataiteen puolella. Hiidenkivessä musiikkituokioista huolehtii pääsääntöisesti kaksi opettajaa, joilla musiikki elää vahvasti mukana toiminnassa. Hiidenkivessä ja Taikatahdissa musiikkikasvatuksen pohjana käytetään Orff- ja Reggio Emilia -pedagogiikkaa.

Päiväkodit tekevät jonkin verran yhteistyötä eri kulttuuritahojen kanssa. Sinikkelolla on kummitoimintaa Turun kaupunginorkesterin kanssa, ja Hiidenkivi

tekee yhteistyöprojekteja Tampereen kansanmusiikkiosaston Uulun kanssa. Taikatahdissa ja Sinikkelossa lapset käyvät esiintymässä erilaisissa tapahtumissa muun muassa vanhainkodeissa. Kaikissa päiväkodeissa ostettiin esiintyjä esiintymään myös päiväkodin omiin tiloihin.

Yhdistävänä tekijänä toiminnassa oli hakijoiden määrä. Tulijoita kaikkiin päiväkoteihin riittää enemmän kuin voidaan ottaa vastaan. Erityisiä pääsyyvaatimuksia ei päiväkodeilla ollut, vaan sisään otetaan normaaliin tapaan jonosta.

5.3.3 Yrityksen alku ja tulevaisuus

Sinikello oli haastattelemistani päiväkodeista vanhin, ja se on perustettu jo vuonna 1963. 1980-luvulla silloinen uusi omistaja muutti päiväkodin musiikkipainotteiseksi lisäämällä opetukseen musiikkileikkikoulutunteja, tanssitunteja sekä soitinvalmennuksen. Perimmäisenä ajatuksena oli luoda lisää perheen yhteistä aikaa iltaisin, koska lasta ei tarvitse enää lähteä viemään harrastuksiin. Taikatahti oli päiväkodeista ainoa, joka on perustettu heti alkujaan musiikkipäiväkodiksi vuonna 1998. Samana vuonna Taikatahdin kanssa perustetussa Hiidenkivessä ajatus musiikkipainotuksesta lähti henkilökunnasta. Innostunut henkilökunta laitto ajatuksen alulle ja vei sitä eteenpäin. Myöhemmin mukaan tuli vahvemmin myös kuvataide ja Reggio Emilia -pedagogiikka.

Päiväkotien johtajat olivat tyytyväisiä omaan toimintaansa, ja tulevaisuudessa haluttiin jatkaa samaan malliin. Hiidenkivessä projektityöskentely koettiin omimmaksi tavaksi työskennellä, ja sillä tavalla halutaan jatkaa tulevaisuudessa. Taikatahti suunnittelee mahdollisesti lisäävänsä opetukseen soitonopetusta nokkahuilussa ja kanteleessa esikouluikäisille. Sinikkelossa haaveiltiin uusista tiloista ja kaupunginorkesterin kummitoiminnan elvyttämisestä.

Haastateltavat itse olivat Sinikkelossa ja Hiidenkivessä päätyneet musiikkipäiväkotiin hieman sattuman kautta, mutta ovat hyvin tyytyväisiä nykyiseen työhönsä. Taikatahdin haastateltava on itse yrityksen perustaja ja omistaja. Valinta oli hänelle itsestänselvyys, eikä hän voisi kuvitellaan tuottavansa varhaiskasvatusta millään muulla tavalla.

6 AJATUKSIA OMASTA MUSIIKKIPÄIVÄKODISTA

Ajatus omasta musiikkipäiväkodista syntyi minulle joitakin vuosia sitten, kun aloitin opiskelun varhaisiän musiikkikasvatuksen linjalla. Suomessa musiikkipäiväkotien tarjonta ei ole suurta, joten kysyntää varmasti on. Opinnäytetyön myötä sain realistista kuvaa musiikkipäiväkodin toiminnasta sekä lakisäädöksistä, jotka otan huomioon ideoidessani omaa päiväkotia. Tutkimuksen myötä sain käsitystä siitä, paljonko musiikkia päiväkodeissa on, mikä sen merkitys kasvatuksessa on ja miten toiminnassa on muistettava seurata varhaiskasvatussuunnitelmaa myös muissa opetusaineissa. Musiikkipäiväkotien toiminnassa musiikkia voidaan liittää normaalia päiväkotia enemmän toimintaan, tai se voi olla johdattelevana ajatuksena muulle toiminnalle. Mikäli musiikki on toiminnan pohja-ajatus, pitää työntekijöiltäkin vaatia musiikillista koulutusta, jotta musiikkikasvatuksesta saadaan kaikki mahdollinen hyöty irti. Tutkimuksesta selvisi, että toimiakseen musiikkipäiväkoti ei välttämättä tarvitse siihen suunniteltuja tiloja, mutta ne helpottaisivat toimintaa. Tutkimuksen kautta sain uusia, hyviä ideoita omaan musiikkipäiväkotisuunnitelmaani ja toisaalta myös ymmärsin joidenkin suunnitelmien mahdottomuuden. Seuraavassa luvussa olen kerännyt yhteen ajatuksia omasta tulevasta musiikkipäiväkodistani. Pääpaino pohdinnoissa on musiikkikasvatuksessa ja sen toteuttamisessa.

6.1 Oma musiikkipäiväkoti

Päiväkodissani musiikki on yhdistettynä yleiseen varhaiskasvatukseen. Musiikkia integroidaan päivähoidon arjen hoitotilanteisiin, kuten lepoetkiin, ulkoiluun ja ruokailuun. Musiikin keinoin harjoitettaisiin lasten sosiaalisia, kielellisiä, fyysisiä ja musiikillisia taitoja. Musiikki on luova ja hauska tapa oppia uusia asioita yksin ja ryhmässä. Musiikki ei olisi pelkkää laulamista, vaan sisältää lisäksi rytmiharjoituksia, soittoa, musiikkiliikuntaa, kuuntelua, taideintegraatiota ja monipuolista musiikin eri tyyllilajeihin tutustumista. Musiikkipäiväkoti yhdistäisi päivähoidon ja musiikkiharrastuksen. Päiväkoti mahdollistaisi tutustumisen eri soittimiin ja tarjoaisi yksityisiä soittotunteja sekä muskaritunteja päivähoitopäivän aikana. Musiikkia käytettäisiin tukemaan lapsen varhaista kasvua niin sosiaalisella, kognitiivisella kuin fyysiselläkin tasolla.

Päiväkotini suuntautuu 3-7-vuotiaille lapsille. Musiikkikasvatuksen tavoitteet seuraisivat musiikkiopistojen standardeja musiikkileikkikouluopetuksessa. Opetustilanteet tapahtuvat erikseen suunnitelluissa musiikkituokioissa sekä myös integroituna muuhun päiväkodin arkeen. Musiikkituokiot sisältäisivät soittoa, laulua, kuuntelua, loruja sekä musiikkiliikuntaa. Opetus toteutettaisiin eri ikäryhmien kehitystasot huomioiden pienissä noin kahdeksan lapsen ryhmissä.

Lorut, sanarytmit ja laulut ovat helposti yhdistettävissä päiväkodin arkitilanteisiin, kuten ruokailuun, pukemiseen, lepoetkeen sekä eri siirtymätilanteisiin. Tarkoituksena on helpottaa ja jäsentää tilanteita lapsille sekä vahvistaa lapsen yleistä ja musiikillista kehitystä. Musiikkikasvatuksen tavoitteena on luoda lapsille elämyksiä ja onnistumisen kokemuksia. Musiikista tehtäisiin luonnollinen osa lasten arkea, mutta aikaa jätettäisiin myös muulle toiminnalle, kuten lasten vapaalle leikille. Musiikilla ei ole tarkoitus täyttää päivää aamusta iltaan ja keskittyä pelkkään musiikkikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseen, vaan luoda siitä osa sujuvaa arkea. Ideana olisi innostaa lapsia toimimaan musiikin parissa ja tukea lapsen varhaista kasvua. Musiikki toimisi yhtenä opetusmetodina oppimisen tehostamisessa. Esiopetuksessa musiikkia käytetään helpottamaan uusien asioiden oppimista. Esikouluikäisten musiikkikasvatus sisältäisi yleisen musisoinnin lisäksi myös soitinvalmennusta ja musiikin teorian alkeita.

Musiikkipäiväkodilla on hyvät edellytykset toimia myös yhteistyössä muiden musiikillisten tahojen kanssa. Yhteistyötä voitaisiin tehdä muun muassa orkestereiden, teattereiden, musiikkiopistojen ja musiikkiluokkien kanssa. Lasten osalta päiväkodin musiikkikasvatus tähtäisi mahdollisiin jatko-opintoihin, joko musiikkiopistossa tai musiikkiluokilla. Yhteiset projektit ja muu yhteistyö eri tahojen kanssa tiivistäisivät eri opintoasteiden välisiä kuiluja ja mahdollistaisivat jatkuvan ja tavoitteellisen musiikinopiskelun. Yhteistyön kautta voitaisiin myös laajentaa lasten kulttuurimaailmaa teatterin ja sanataiteen pariin.

Päiväkotitoiminta on suunniteltu 3-7-vuotiaille lapsille, mutta myös sitä nuoremmat lapset olisi musiikkikasvatuksen osalta huomioitu. Päiväkotitoiminnan ohella järjestettäisiin perinteistä perhemuskaritoimintaa alle kolmevuotiaalle lapsille. Ajatuksena on tarjota musiikkitoimintaa myös pienille lapsille sekä tutustuttaa vanhempia päiväkodin toimintaan ja tiloihin. Musiikkileikkikoulu

toimisi samalla periaatteilla kuin normaalitkin muskarit musiikkiopistoissa ja konservatorioissa, mutta toimisi samalla myös eräänlaisena markkinoinnin välineenä päiväkodille. Vanhemmat tuovat lapsiaan musiikkileikkikouluun, ja tällöin he tutustuvat päiväkodin tiloihin, henkilökuntaan sekä toimintaan. Kun vanhemmille päiväkotipaikkana on jo tuttu, on todennäköistä, että hoitopaikaksi valikoituu kyseinen musiikkipäiväkotipaikka ja kynnyksen lapsen hoitoonjättämisestä on matalampi. Muskarissa käynti ei kuitenkaan edellyttäisi lapsen jatkamista päiväkodin puolella kolmen ikävuoden jälkeen.

Suomessa ei juurikaan järjestetä pääsykokeita päiväkotipaikalle, eikä niin tehtäisi minunkaan päiväkodissani. Sisäänotto ei edellytä lapsen erityisiä musiikillisia taitoja, vaan kiinnostus kohdistuu vanhempiin. On tärkeää, että vanhemmat haluavat olla osana samanhenkistä kasvatusideologiaa päiväkodin kanssa. Jotta päiväkotipaikka voi tarjota lapselle parhaat mahdolliset puitteet kasvuun ja kehitykseen, panostetaan päiväkodissa yhteistyöhön perheen kanssa. Päiväkotipaikka toteuttaisi kasvatuskumppanuutta, joka mahdollistaa huomioimaan vanhempien kasvatuksellisia toiveita sekä lapsen yksilöllisemmän huomioimisen. Kasvatuskumppanuus on päivähoiton ja vanhempien välistä vuorovaikutusta, ja sitä korostetaan monen päiväkodin toiminnassa.

Henkilökunta päiväkodissa olisi koulutettu vastaamaan sekä varhaiskasvatuksesta että musiikkikasvatuksesta. Päiväkotipaikka noudattaisi ensisijaisesti lakisäädöksiä henkilökunnan koulutustasosta päivähoiton puolella, mutta vaatisi myös pätevyyden musiikkikasvatukseen. Henkilökunnan palkkauksessa huomioidaan kuitenkin myös innostus ja kiinnostus musiikkia kohtaan.

Päiväkodin tilat olisivat laajat ja musiikkipäiväkodille soveltuvat. Soittimille tulisi olla hyvin säilytystilaa ja ne olisivat lasten saatavilla. Muskaripaikka- ja soitinopetustunneille on omat tilat erillään leikkitiloista. Muskaripaikka-tilat olisivat äänieristettyjä ja tarpeeksi suuria musiikkileikkikouluun. Välineistö olisi laaja, niin soittimistossa kuin musiikillisessa oheismateriaalissakin. Oheismateriaalia ovat muun muassa huivit, leikkivarjo, äänentoistolaitteet, cd-levyt ja motivointivälineistö. Soittimissa huomio kiinnittyy niiden laatuun, määrään ja käytettävyyteen.

7 YHTEENVETO

Tutkimusmatka musiikkipäiväkotien maailmaan on ollut pitkä ja haastava, mutta myös mielenkiintoinen ja silmiä avaava. Lähtötilanteessa minulla ei ollut minkäänlaista faktatietoa siitä, miten musiikkipäiväkotien toiminta eroaa tavallisten päiväkotien toiminnasta. Kiehtova ajatus omasta musiikkipäiväkodista ajoi ottamaan asiasta selvää, ja tutkimukseni myötä olen nyt aiheesta valveutuneempi.

Ennen kuin tutkimukseni pääsi edes kunnolla käyntiin, kohtasin ensimmäisen yllätyksen, miten vähän Suomessa on musiikkipäiväkoteja ja miten vaikea niitä on löytää. Kun hakukoneeseen kirjoittaa ”musiikkipäiväkoti”, vastauksista löytyy vain muutama päiväkoti. Musiikkipäiväkotien etsintä oli Internetin suomien mahdollisuuksien valossa, yllättävän vaikeaa. Toki on mahdollista, että Suomessa on musiikkipäiväkoteja, joita hakukone ei löydä.

Tein haastattelut käyttäen kahta eri tekniikkaa tehden yhden haastattelun paikan päällä ja kaksi haastattelua puhelimesta. Mikäli uusisin tai jatkaisin tutkimustani, tekisin haastattelut ehdottomasti paikan päällä. Keskustelun taso oli hyvin erilainen, kun keskustelevat henkilöt näkivät toisensa. Puhelinta käytetään paljon nopean informaation siirtoon ja varsinkaan työasioissa, työaikana, puhelimesta ei istuta pitkiä aikoja kerrallaan. Tämä näkyi haastatteluvastauksien suppeutena ja haastattelun lyhyempänä kestona verrattuna live-haastatteluun. Paikan päällä innostuin itse kysymään tarkentavia kysymyksiä ja muita lisäkysymyksiä. Puhelimesta siirryttiin kysymyksestä toiseen ja pyrittiin saamaan haastattelu päätökseen. Tunne siitä, että puhelinhaastattelu oli kiireinen eikä suonut tilaa ylimääräiselle juttelulle, saattaa olla oma henkilökohtainen kokemukseni tilanteesta, eikä toinen osapuoli välttämättä kokenut tilannetta yhtään samalla tavalla.

Kaikista haastatteluista sain paljon hyvää tietoa ja vastaukset kysymyksiini. Itseltäni olisin toivonut lujempaa pyrkimystä yksityiskohtaisempiin vastauksiin ja tarkempiin selityksiin. Monissa vastauksissa tyydyin suurpiirteisiin vastauksiin ja siirryin eteenpäin. Mieltäni myös kysymyksiä vielä uudelleen: mitkä kysymykset lopulta ovat tärkeitä ja mihin haluan vastauksen. Kysymysten valikoima oli

tutkimuksessani laaja ja tulokset sen mukaisia. Tässä tutkimuksessa sain tuloksena hyvin laajan, mutta pintapuolisen kuvauksen musiikkipäiväkotien toiminnasta. Mikäli kaikki haastattelut olisi tehty kasvokkain, menetelmänä olisi voinut käyttää enemmän keskustelevaa otetta. Haastattelukysymysten muoto olisi voinut siinä tapauksessa olla laajempi, ja tilanne olisi antanut enemmän tilaa kysymyksille ja pohdinnoille. Toisaalta kuitenkin laaja ja pintapuolinen tulos ei välttämättä minun tutkimuksessani ole huono asia, sillä tarkoitus oli tutustua ylipäättään musiikkipäiväkotien toimintaan. Yksityiskohtaisempi tieto ei välttämättä olisi synnyttänyt kokonaiskuvaa, vaan tarjonnut tietoa toiminnan yksityiskohdista.

Se, mikä minua tutkimuksen tuloksissa yllätti, oli se, miten vähän musiikkia toiminnassa lopulta oli. Olin ajatellut, että musiikkia olisi liitetty vielä enemmän arkisiin rutiineihin ja sitä olisi käytetty enemmän piilo-opetus mielessä. Musiikki painottui kuitenkin pääasiassa ennalta suunniteltuihin musiikkihetkiin. Positiivista kuitenkin oli se, miten monipuolisesti musiikkia opetustilanteissa käytettiin. Musiikkia oli yhdistetty kuvataiteeseen ja sanataiteeseen sekä liitetty osaksi eri kehitysalueiden kasvun tukemista. Erityisen innostunut olin soitto- ja tanssitunti-ideasta sekä kotikoulusta. Nämä haluan ehdottomasti lisätä omaan päiväkotisuunnitelmaani. Suomessa musiikkiluokat alkavat vasta kolmannelta luokalta, joten kotikoulu mahdollistaa musiikkipainotteisen oppimisympäristön jatkumon. Ajatus siitä, että päivähoito sisältää itsessään iltaharrastuksen, on hyvä. Lapset tulevat iltamuskareihin varsinkin loppuviikosta väsyneinä päivän työstä. He eivät jaksa, eivätkä halua enää keskittyä tarkkaavaisesti muskarin musiikillisiin tavoitteisiin. On hienoa, jos lapsi saa viettää illan kotona perheen parissa ja leikkien omia leikkejään.

Päiväkotihenkilöstön koulutusvaatimuksissa odotin, että vaatimuksena olisi kaikilla ollut musiikillinen koulutus. Ymmärrettävää on, että ensisijaisesti tulee huomioida lakisäädökset henkilökunnan koulutustasosta ja että päiväkodit ovat hieman pakkotilanteessa vähäisen tarjonnan vuoksi. Musiikkikasvatuskin oli toki näissä tilanteissa ratkaistu eri tavoin. Palveluiden ostaminen ulkopuolelta jättää muulle henkilökunnalle vapaat kädet keskittyä muun kasvun tukemiseen. Omaan päiväkotiini tahtoisin ensisijaisesti saada kaksoiskoulutettua henkilökuntaa ja ylläpitää musiikkia ja musiikkikasvatusta joka päivä hyödyntäen sitä arkisissa hoitotilanteissa.

Yhteistyötä haluaisin tehdä haastattelemiani päiväkoteja enemmän. Ehkä suunnitelma ja käytäntö eivät tässä asiassa kohtaa, mutta haluaisin tarjota lapsille mahdollisuuden tutustua myös muihin taiteen aloihin ja luoda yhteisiä produktioita muiden tahojen kanssa. Haastatteluissa tuotiin esille halu tehdä enemmän yhteistyötä, mutta aika, raha ja harvat yhteistyökumppanit eivät mahdollista sen toteutumista. Luulen, että tämä ja monet muut ihanteelliset ajatukseni oman päiväkotini toiminnasta eivät välttämättä käytännössä toimisi laisinkaan. Koen kuitenkin, että suunnitelmia on parempi olla liikaa kuin liian vähän.

Tutkimus toi useita itseäni yllättäviä seikkoja pintaan. Musiikkipäiväkodit ovat tavallisten päiväkotien tavoin hyvin yksilöllisiä, ja toiminta ratkaistaan joka paikassa eri tavoin. Lopputulos on silti todennäköisesti sama: lapset kokevat musiikin riemua ja iloa, pääsevät esiintymään ja kokevat monia hienoja asioita musiikin parissa. Tämän tutkimuksen perusteella en siis voi todeta, että kaikki musiikkipäiväkodit toimisivat samalla tavalla. Taustalla sykkivä ajatus on sama, mutta toteutustavat ja painotukset toiminnassa vaihtelevat. Päiväkotien yksilöllisyys ei ole huono asia, vaan luo rikasta ja monipuolista musiikkikasvatusta Suomeen. Tärkeintä on, että annamme musiikin sykkiä ja levitämme siitä syntyvää hyvää mieltä myös jälkipolvien iloksi.

LÄHTEET

Ensiops 2001. Lahden kaupungin esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelma.

Lahden kaupungin painatuskeskus. Viitattu 18.3.2014. Saatavissa:

[http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/C13D6755FF8023FDC225763A0043DF91/\\$file/ENSI_OPS.pdf](http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/C13D6755FF8023FDC225763A0043DF91/$file/ENSI_OPS.pdf)

Greata, J. 2006. An introduction to Music in early childhood education. Victoria: Thomson Delmar Learning

Heikkilä, M., Välimäki, A-L. & Ihalainen S. 2007. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Stakes. Viitattu 18.3.2014. Saatavissa:

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf?sequence=1

Hongisto-Åberg, M., Lindeberg-Piiroinen, A. & Mäkinen L. 1994. Musiikki varhaiskasvatuksessa. Espoo: Fazer Musiikki.

Huhtinen-Hildén, L., Raninen, T. & Ranta-Meyer, T. (toim.) 2010. Soivia kohtaamisia. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu.

Juntunen, M-L., Perkiö, S. & Simola-Isaksson I. 2010. Musiikkia liikkuen: Musiikkiliikunnan käsikirja 1. Helsinki: WSOY.

Kivelä-Taskinen, E. 2008. Rytmikylvyn pikkukuplat. Espoo: Kultanuotti.

Leppänen, T. 2010. Vallatonta musiikkia: Lasten musiikkikulttuuri 2000-luvun Suomessa. Tallinna: Gaudeamus.

Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevää, L.(toim.) 2009. Musiikkikasvatus: Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Suomen musiikkiseura.

Marjanen, K. 2009. The belly-button chord: Connections of pre-and postnatal music education with early mother-child interaction. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Ruokonen, R., Rusanen, S. & Välimäki A.-L. (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa – Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos.

LIITTEET

LIITE 1

HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Paljonko päiväkodissa on lapsia?
2. Minkä ikäisiä lapsia päiväkodissa on?
3. Mitä kaikkea musiikkipäiväkodissa tehdään?
4. Onko musiikkia yhdistetty päivän perusrutiineihin, kuten syöminen, lepoaika, ulkoilu yms.?
5. Jos kyllä, niin mitä silloin tehdään?
6. Millaista musiikkia näissä tilanteissa käytetään? (esim. levy musiikkia, livemusiikkia)
7. Montako tuntia musiikkia on viikossa? (alle 3v., 3-5v. ja esiopetusryhmä)
8. Miten musiikkikasvatus toteutuu eri-ikäisten kanssa?
9. Mihin musiikkipainotteisuudella pyritään?
10. Millä kaikilla tavoilla musiikkia harjoitetaan päiväkodissa?
11. Mitä soittimia on käytössä ja paljonko niitä on?
12. Onko mahdollista muuta musiikillista välineistöä käytössä? (esim. äänentoistolaitteita)
13. Painottuuko jokin soitin erityisesti?
14. Onko tiloja suunniteltu erityisesti musiikkipäiväkodille sopiviksi?
15. Osallistuuko koko henkilökunta musiikin opetukseen?
16. Ovatko tehtävät kaikille samoja?

17. Vaaditaanko henkilökunnalta musiikillista koulutusta?
18. Noudatetaanko musiikkikasvatuksessa jotakin tiettyä pedagogista suuntausta?
(esim. Orff, Dalcroze, Kodaly)
19. Onko musiikkipäiväkotiin tulijoita?
20. Onko jotain erityisiä pääsyvaatimuksia?
21. Tehdäänkö musiikin parissa yhteistyötä muiden tahojen kanssa? (orkesterit, musiikkiopisto, teatteri...)
22. Ostetaanko musiikkikasvatukseen liittyviä palveluja ulkopuolelta? Jos kyllä, niin mitä?
23. Mistä idea musiikkipäiväkotiin syntyi?
24. Kuka ajatusta ideoi ja vei eteenpäin?
25. Mikä innosti sinua mukaan toimintaan?
26. Oletteko olleet tyytyväisiä toimintaan?
27. Miten toimintaa tulevasuudessa kehitetään?